

# Pilootproject waarderen

## “Casestudy: integraal en participatief waarderen van schutterserfgoed”

Hoe kan integraal gewaardeerd worden met erfgoedvrijwilligers? Een  
waarderingskader gebaseerd op ‘Reviewing Significance 3.0’

Frea Vancraeynest  
Stafmedewerker HISTORIES

# Inhoud

1. Projectaanvraag en keuze voor 'Reviewing Significance 3.0'
2. Toepassen van 'Reviewing Significance 3.0' tot hiertoe en verdere verloop en resultaten

# 1. Projectaanvraag en keuze voor 'Reviewing Significance 3.0'

HISTORIES

# 1. Projectaanvraag

**LECA**

LANDELIJK  
EXPERTISECENTRUM  
VOOR CULTUUR  
VAN ALLEDAG

LECA is een erfgoedorganisatie die werkt rond feesten, rituelen en sociale praktijken. Extra aandacht gaat hierbij uit naar het ondersteunen van de mensen achter deze tradities.

**Waarderen biedt nieuwe mogelijkheden in het ondersteuningsaanbod van LECA.**

# 1. Projectaanvraag

## HISTORIES

Vanaf januari 2019 bundelen LECA, Heemkunde Vlaanderen en de gesubsidieerde werking van Familiekunde Vlaanderen de krachten in Histories.

Pilootproject waarden wordt verder gezet. De resultaten worden structureel opgenomen in de werking.

*Uit de projectaanvraag:*

*LECA/Histories is steeds op zoek naar **nieuwe methodieken om individuen, groepen en gemeenschappen, zoals de schuttersgilden, te ondersteunen in hun erfgoedwerking.** Dit waarderingsproject past uitstekend in dit streven. Dit project zet in op een laagdrempelige waarderingstool die gebruikt kan worden door individuen, groepen en gemeenschappen die erfgoedzorg niet als kerntaak hebben.*

*Daarnaast blijft voor LECA/Histories **integrale erfgoedzorg** de focus, ook bij het waarderen. De meerwaarde van dit project is dan ook het integraal waarderen van roerend en immaterieel erfgoed samen in eenzelfde waarderingstool.*

# 1. Projectaanvraag – aanleiding

- Nood aan een waarderingskader dat op maat is van erfgoedvrijwilligers
- Nood aan integraal waarderen: naast het roerend erfgoed, ook immaterieel erfgoed opnemen
- Piloot gezocht: zoeken naar een gemeenschap die representatief is voor de doelgroep van Histories.

# 1. Projectaanvraag – opzet, vraagstelling

## Ontwikkelen waarderingkader

- Reviewing Significance 3.0 aanpassen: afstemming met Caroline Reed
- Laagdrempelig maken zodat die geschikt is voor iedereen die erfgoedzorg niet als kerntaak heeft

## Testcase: integraal waarderen van collectie Sint-Jorisgilde Loenhout

- Testen van nieuwe tool op de roerende en immateriële collecties van de Sint-Jorisgilde Loenhout

***Hoe kan integraal gewaardeerd worden met erfgoedvrijwilligers?***

***Een waarderingkader gebaseerd op 'Reviewing Significance 3.0'***



# 1. Projectaanvraag – Sint-Jorisgilde Loenhout

- Zijn representatief voor doelgroep Histories: hebben erfgoedzorg niet als kerntaak maar zijn er zich wel van bewust
- Sterke erfgoedreflex: ervaring met erfgoedzorgtrajecten en momenteel ook deelname aan aanvraagdossier voor ICE-inventaris van schutterswezen in Vlaanderen
- Roerend en immaterieel erfgoedcollecties zijn reeds volledig gedocumenteerd en geïnventariseerd

# ROEREND ERFGOED



Registratieproject van de Hoge Gilde raad der Kempen (in samenwerking met de provincie Antwerpen)

Resultaat: inventarissen van de collectie, onderverdeeld in themacollecties (zilver, tin, vaandels...)

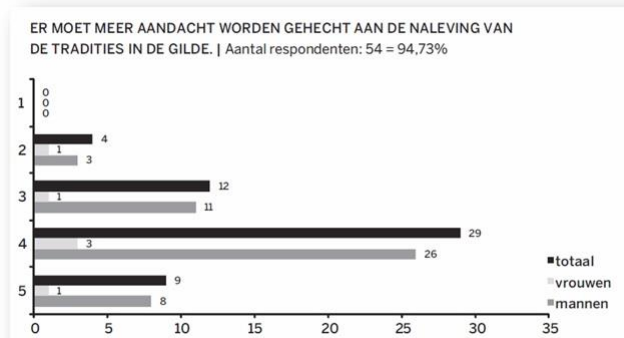
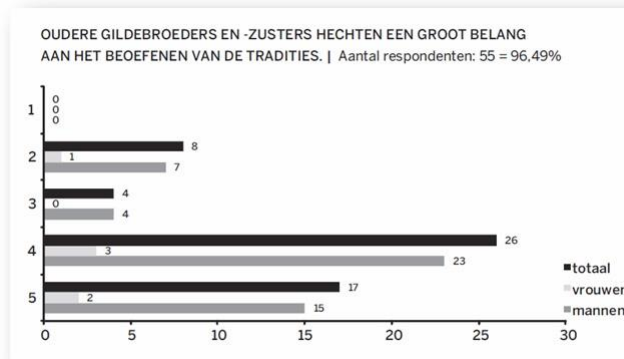
# IMMATERIEEL ERFGOED



© LECA/Histories

Onderzoeksproject rond gildetradities: gilden van de HGK vulden een enquête in over hun tradities

Resultaat:  
Boek *Gildetradities*  
+ ingevulde  
enquêteformulieren





Gildefeest Herselt, juni 2017  
© Sint-Jorisdgilde Loenhout

Gildefeest Essen, juni 2018  
© Sint-Jorigilde Loenhout





Wijding keizersbreuk, 2018  
© Sint-Jorisgilde Loenhout



Aanstelling nieuwe deken, 2018  
© Sint-Jorisgilde Loenhout



Vendelen en  
gildedansen,  
Trammelant 2015  
© Sint-Jorisgilde  
Loenhout



# 1. Waarom 'Reviewing Significance 3.0'?

- Deze tool biedt potentieel om aan de noden van erfgoedvrijwilligers te voldoen en kan bovendien integraal waarderen faciliteren.
- Troeven:
  - Laat maatwerk toe
  - Biedt structuur en een houvast tijdens het waarderen
  - Er worden geen scores toegekend, waarderen is niet zwart-wit
  - De tool heeft al een gevestigde waarde en ervaring van Caroline als partner in dit project



Afstemming met C. Reed in  
Londen, december 2018  
© LECA/Histories



2. Toepassen van 'Reviewing Significance 3.0' tot hiertoe en verdere verloop en resultaten

HISTORIES

## 2. Toepassen 'Reviewing Significance 3.0'

|  |   |
|--|---|
| Tradities vs. voorwerpen<br>ROOSTER: aanpassen van de kolommen | Criteria blijven grotendeels behouden maar werden anders geclusterd zodat ICE hier een plek in krijgt: <ul style="list-style-type: none"><li>- Rooster voor tradities EN objecten</li><li>- Rooster met focus op tradities</li></ul>                  |
| Perspectieven bij waarderen<br>ROOSTER: aanpassen van de rijen | Verschillende perspectieven/invallshoeken worden geduid en van voorbeelden voorzien.  |
| Hulpvragen en algemene vraagstelling                           | Inzetten op een laagdrempelige formulering van hulpvragen   |
| Getrapt waarderingskader                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>- 'waarderen' is te abstract en complex om meteen mee aan de slag te gaan, er is een tussenstap nodig</li><li>- voor sommige gemeenschappen is het ook niet nodig om zo'n grote oefening op te zetten</li></ul> |

## 2. Aangepast rooster 'Reviewing Significance 3.0'

Waarderingscriteria van tradities EN objecten

SIGNIFICANCE ASSESSMENT GRID - *Reviewing Significance 3.0* © Caroline Reed 2018 (AANGEPAST VOOR LECA 2019)

|                        | A HERKOMST / ACQUISITIE | B ZELDZAAMHEID / UNICITEIT | C CONDITIE / COMPLEETHEID | D ZINTUIGLIJKE, VISUELE KWALITEIT | E CULTURELE EN RELIGIEUZE BETEKENIS / EMOTIONELE IMPACT | F HISTORISCHE BETEKENIS | G 'ONTWIKKELINGSPOTENTIEEL' => BORGEN |
|------------------------|-------------------------|----------------------------|---------------------------|-----------------------------------|---|-------------------------|---------------------------------------|
| 1 ALGEMENE OPMERKINGEN |                         |                            |                           |                                   |   |                         |                                       |
| 2 ORGANISATIE          |                         |                            |                           |                                   |   |                         |                                       |

Perspectief dat gehanteerd wordt bij het waarderen van objecten en tradities

## 2. Aangepast rooster 'Reviewing Significance 3.0'

### RIJEN

1. Algemene opmerkingen
2. Organisatie
3. Gemeenschap
4. Lokaal niveau
5. Regionaal niveau
6. Nationaal, Europees en internationaal niveau

### KOLOMMEN

- A Herkomst/acquisitie
- B Zeldzaamheid/uniciteit
- C Conditie/compleetheid
- D Zintuiglijke, visuele kwaliteit
- E Culturele en religieuze betekenis/emotionele impact
- F Historische betekenis
- G Ontwikkelingspotentieel => **borgen**

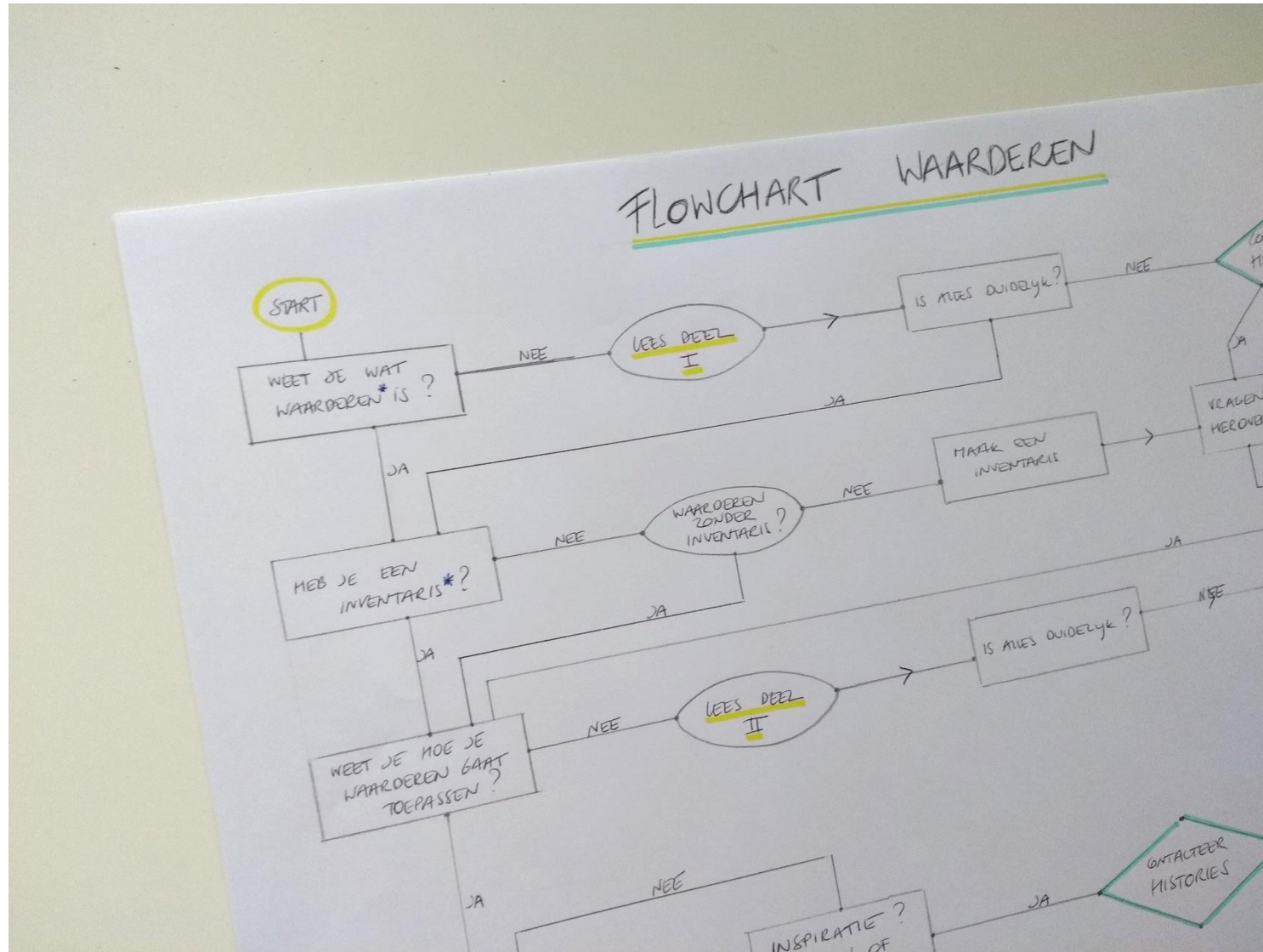
## 2. Getrapt waarderingskader

- Context/handleiding bij 'Reviewing Significance 3.0':
  - Inzetten op **maatwerk**: verschillende vraagstellingen mogelijk, toepasbaar op eigen collecties
  - Uitbouwen van een **waarderingsreflex**
  - Waarderen meteen koppelen aan de **erfgoedpraktijk**, loskomen van theorie
  - Duidelijke structuur: **flowchart** als houvast en om te peilen naar voorkennis, ook doorverwijsfunctie zit hierin vervat evenals de plek van waarderen binnen erfgoedzorg

## 2. Getrapt waarderingskader – een voorbeeld



## 2. Getrappt waarderingskader – flowchart



Werkversie flowchart  
© Histories

## 2. Participatie – ontwikkelen van een waarderingsreflex

PARTICIPATIEF WAARDEREN IS NIET EENVOUDIG:

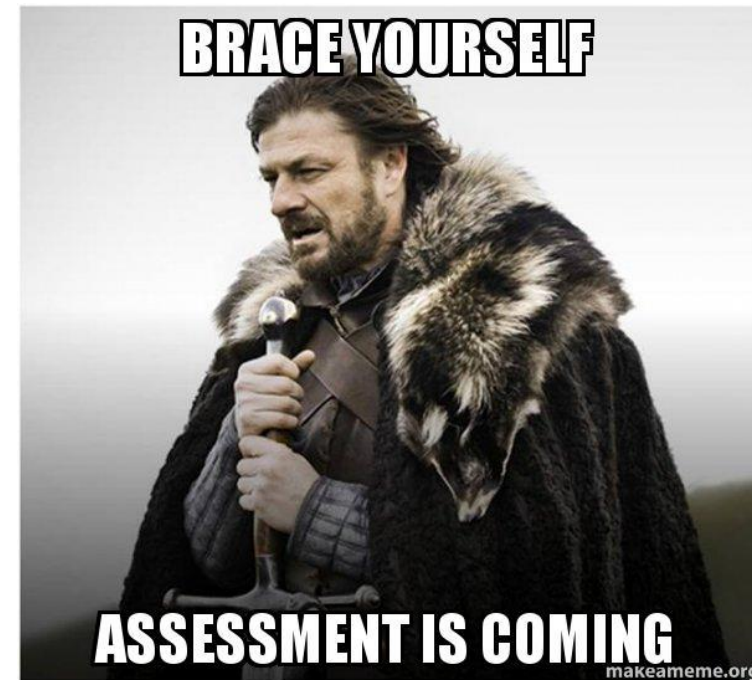
- MOEILIK VOOR VRIJWILLIGERS
- GEEN TIJD VOOR/ZIN IN/BEHOEFTE AAN GROOTSE WAARDERIGSOEFENINGEN => RISICO OP OVERBEVRAGING

WAT IS WAARDEREN?

WAT IS DE MEERWAARDE VAN WAARDEREN?

HOE PAS IK WAARDEREN TOE OP MIJN COLLECTIE?

HOE PAST WAARDEREN BINNEN ERFGOEDZORG?





## 2. Resultaten project - waarderingskader

- Nieuwe tool die integraal waarden door erfgoedvrijwilligers mogelijk maakt:
  - 'Reviewing Significance 3.0' met context/handleiding
  - Dialoog over collecties mogelijk maken
  - Ondersteunen van erfgoedvrijwilligers bij het ontdekken van het potentieel van hun collectie
- Tool wordt breed beschikbaar gesteld via toolbox waarden van FARO en via kanalen van Histories: publicatie, kennismakingsmomenten...

## 2. Resultaten project – werking Histories

Tool zal ingezet worden binnen de ondersteunings- en begeleidingstrajecten van Histories.

**Voorbeeld:** de casestudy met de Sint-Jorigilde zal ook in het erfgoedzorgtraject over het schutterswezen in Vlaanderen gebruikt worden



# Vragen? Tips? Bedenkingen?

**Frea Vancraeynest**

**A** Histories vzw  
Sint-Amandstraat 72  
9000 Gent

**E** [frea.vancraeynest@historiesvzw.be](mailto:frea.vancraeynest@historiesvzw.be)

**W** [www.historiesvzw.be](http://www.historiesvzw.be)

**T** 09 223 97 00

# HISTORIES